

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Variant canones Africani quoad causas Presbyterorum. Conciliantur
canones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

tant; ut congregato conventu, plena possit esse auctoritas. Vbi observandum est, opportunè admodum Afros uti canonibus Nicænis, ut generalis conventus Africae auctoritatem firment. Quamvis enim Nicæna Synodus, si verba ejus rectè expendantur, synodi tantum Episcoporum unius provinciae mentionem faciat, quæ à Metropolitana convocetur, attamen evidens est synodum quæ ex quinque aut sex provinciis convenerit minoris auctoritatis non futuram ex eo capite quodd & frequentior fuerit & illustrior. Atque adeo Concilium generale Africae spectandum est non secundum ipsa verba canonum Nicææ, sed juxta sensum & mentem eorundem canonum. Eidem fundamento inniritur secunda Synodus Oecumenica, cum Dioceseon corpora constituens, ait hinc eventurum ut causæ ecclesiasticæ tractentur in synodis provinciarum, eundem Nicænam Synodum. Hinc pariter factum ut Hincmarus Remensis Archiepiscopus, eorum patrum menti amulatus, sæpe auctoritatem Conciliorum generalium Ecclesiæ Gallicanæ deducat à Concilio Nicæno; quod ea revera sint Concilia provincialia, tamen ex quibusdam provinciis constituta. Quippe provincia cuilibet liberum est aliam convocare, juxta canones apostolicos, Antiochenos, & Constantinopolitanos. Zonaras, in commentario ad hunc canonem Africanum, qui est XXI. in ejus Collectione, cum non satis animadvertet eo loco agi de synodo generali Africae, non autem de synodo unius tantum provinciae, pravam admodum explicationem proposuit, nimirum, eo canone juberi ut Metropolitanus duos Episcopos ex comprovincialibus suis deleget, qui ejus auctoritatem in synodo illa representent, tanquam Vicarij, τοποτηρηται. Balsamo verò contextum canonis integrum non refert, sed synopsis tantum Dionysij Exigui Græcè versam; quæ docet debere Metropolitanos semel unoquoque anno ad synodum accedere, τὸς συνόδου οἱ μητροπολιταὶ ἕκαστος. Vnde colligendum est eum canonem intelligi debere de synodo universali, ad quam Metropolitanus adeste tenentur cum legatis suarum provinciarum. Porro ope istius versionis Græcæ corrigenda est hoc modo synopsis Dionysiana: *Vt per annos singulos pes omnes provincias ad Concilium Metropolitanum conveniant.* Rejiciendaque est lectio editionis Parisiensis anni MDCXXXVII. quæ ita habet, *conveniatur.*

V. Concilium autem illud universale Africae nullas alias causas ad suam cognitionem trahebat quàm eas quæ communes erant

omni clero Africano; ceteras verò, quæ particulares erant, uniuscujusque provinciae definitioni permittebat. Distinctio illa extat in canone XC. Collectionis Canonum Africanorum: *Placuit ut non sit ultra fatigandis fratribus anniversaria necessitas; sed quoties exegerit causa communis, id est, totius Africae, undecunque ad hanc sedem de hac re data litera fuerint, congregandam esse synodum in ea provincia ubi opportunitas persuaserit. Causæ autem quæ communes non sunt, in suis provinciis judicentur.* In eo porro consistit difficultas, quænam dicerentur causæ communes. Balsamo in commentariis ad hunc canonem ait causas communes esse illas quæ dogmaticæ sunt, de *quibus dicitur, quæ privatis opponit, id est, controversiis quæ inter Clericos aut Episcopos emergunt.* Verùm explicatio hæc habet adhuc aliquid difficultatis, etique non convenit cum reliquis canonibus Africanis. Certum quidem est causas dogmaticas, id est, eas quæ fidem respiciunt, primas esse inter communes. Sic Pelagij hæresis damnata est in Concilio Carthaginensi generali: de quarelatum est ad Innocentium primum. Sed ab quoque causæ in eum numerum referuntur, nimirum, controversia quæ circa jurisdictionem accensa est inter Ecclesias Africanas & Summos Pontifices, quæ in Conciliis universalibus Africae disceptata est. Canones quorum auctoritate ordinabatur politia ecclesiastica decernebantur in Conciliis generalibus. In accusationibus verò adversus Episcopos prima causæ cognitio, prout reo libebat, ad synodum provinciae deferri poterat, vel ad Concilium universale; ut patet ex canone IX. & LXXXVII. Itaque omnes illæ causæ annumerantur communibus.

VI. Quoad causas verò Presbyterorum, variant canones Africani. Quippe cxxv. ex Concilio Milevitano desumptus, eis liberum esse decernit appellare à judicio Episcoporum suorum ad *Africana Concilia, vel ad Primates provinciarum suarum.* Idipsum etiam scribit Concilium Africanum in epistola ad Celestinum Papam: *Vnicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad Concilia sua provincia vel etiam universale provocare.* Et nihilominus canone xxviii. prohibentur ne ad alios appellent quàm ad *Primates suarum provinciarum.* Varietas illa explicanda est ope canonis xc. quod decisio causarum quæ communes non sunt permittitur synodo uniuscujusque provinciae, causarum verò communium, synodo generali, adeo ut si iudicium latum adversus Presbyterum aut quemlibet clerico in causam generalem vertatur ob in-

CAPVT XXI.

Synopsis.

I. Concilia generalia Galliarum similia prorsus erant Conciliis Africanis. Major synodus in canone Antiocheno. Conciliorum Gallicanorum auctoritas explicatur. Verba Hilari Papae referuntur.

II. Recessit Hilarus ab institutis majorum, confirmans celebrationem Conciliorum ex diversis provinciis.

III. Iubet autem ut per annos singulos Concilium generale celebretur. Eo alludit Synodus Agathensis. Genuinus sensus Synodi Matisconensis secunda indicatur.

IV. Iubet postremo Hilarus ut regulae quae in his Conciliis promulgabuntur, sint iuxta Canonum definitiones. Idem praesentur Concilia Galliana.

V. Inducuntur canonae ad quos alludit Hilarus. De collectione Canonum Dionysij Exigui. Liber Canonum vocatur à Gregorio Turonensi.

VI. Canonae novi secundum auctoritatis gradum obtinebant post antiquos. Probat ex Augustino & Agobardo.

VII. De Collectione Canonum Gallicanorum. Vires legis obtinebant in Hispania.

I. **C**ONCILIA generalia Galliarum eodem nomine nuncupabantur quo Concilia universalia Africae, ejusdemque erant auctoritatis. Nam in secunda synodo Matisconensi, quae de hujuscemodi Conciliis loquitur, legimus *generale Concilium & universale*, in Turonensi verò, quae anno DLXVII. congregata est, *major synodus*. Quod imitatum est ex canone XII. Concilij Antiocheni, quod majorem synodum vocat eam quae extraordinaria erat, convocata nimirum ab Imperatoribus ad judicandas appellationes eorum qui à judiciis synodi provincialis provocaverant. Concilia isthaec generalia Galliae condere poterant canonae & causas judicare. Canonae pro libito condere poterant, modo contrarij non essent canonibus Conciliorum generalium, & definitivo judicio terminare omnes causas ecclesiasticas quae synodis provincialibus visa essent difficiles. Quod si generali Concilio tanta esse videretur difficultas ut solvi non posset, consulenda erat sedes apostolica. Ea est sententia Hilari Papae in epistola scripta anno CDLXII. ad Episcopos quinque provinciarum Galliae, Viennensis videlicet, Lugdunensis, utriusque Narbonensis, & Alpium Penninarum: cui praeverat Innocentius primus ad Victricium Episcopum Rothomagensem similia Hilario scribens de auctoritate synodorum provincialium, & majores causas ad apostolicam sedem referendas esse. *Vt si quid usquam, inquit Hilarus, vel in ordinandis Episcopis vel Presbyteris aut cujuslibet*

commoda quae inde sequi possent, tum appellatio Presbyteri aut Clerici judicari debet in Concilio generali Africae. Exempli causa, si lis moveatur circa caput aliquod nondum satis perspicue explicatum in canonicis. Si is adversus quem accusatio instituta est, vir sit tali dignitate praeditus, ut si iudicium ejus fieret in provinciis, timendum foret ne tumultus in eis excitarentur. Vel si ob illud iudicium oriretur conflictio jurisdictionis; quemadmodum accidit in causa Apiarij Presbyteri. Aut tandem ob aliquam aliam causam similem. Tunc enim, ut dixi, appellatio Presbyteri aut Clerici iudicanda est in Concilio generali Africae. At si tantum agatur de executione canonum, de quorum sententia dubitari non possit circa negotium noviter emergens, tum appellatio terminanda est in unaquaque provincia, neque licet à Concilio provinciali provocare ad universale. Secundum illam regulam legimus appellationem Palladij laici, qui à Triflerio Episcopo suo excommunicatus fuerat, itemque appellationem Exuperantij Presbyteri, cui interdictum erat functionibus suis, ob gravitatem earum fuisse iudicatas in Concilio Taurinensi ex diversis provinciis congregato.

VII. Iudicia verò quae in Conciliis illis universalibus Africae fiebant, vel etiam in synodis provincialibus, propter causas quae communes erant, suprema prorsus erant, nec ab eis *ad transmarina iudicia*, id est, Romanam, appellare licebat. *Ad transmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem recipiatur*. Adeo certa & inviolabilis erat apud Africanos haec regula, quoad Presbyteros & reliquos à clero, ut ad Celestinum Papam scribere non dubitent: *Presbyterorum quoque & sequentium Clericorum improba refugia, sicut te dignum est, repellat sanctitas tua: quia & nulla patrum definitione hoc Ecclesia derogatum est Africanae*. Nihilominus, quoad appellationes Episcoporum, Zozimus Papa ejusque successores contendunt apud sedem apostolicam iudicandum esse an appellatio admitti debeat. Quod si iusta fuisse appellandi causa videretur, ad Episcopum Romanum pertinere jus statuendi ut ea retractetur in provincia. Verum id accuratè expendimus in dissertatione de judiciis canonicis Episcoporum.

Præterea, Concilia universalia Africae condebant canonae, qui in auctoritatem recepti sunt in Ecclesia universali.

Concil. Taurin.
64-1

Con. 15. & 125.

Concil. Matiscon.
c. 9 & 10.